

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Туревської Світлани Олександрівни
«Професійне самоврядування нотаріусів: адміністративно-правовий
аспект», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

Економічні зміни у суспільному житті знайшли своє відображення у відповідному законодавчому врегулюванні. З прийняттям Земельного кодексу України, Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України розширилось коло правовідносин, які потребують участі у них нотаріуса. Законом України «Про нотаріат» та «Інструкцією про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» були внесені суттєві корективи у правове регулювання інституту нотаріату в цілому та процедури вчинення нотаріальних дій, зокрема. Однак, питання, які стосуються професійного самоврядування нотаріусів залишаються практично поза межами уваги законодавця. На сьогодні можна констатувати відсутність норм, або недосконалість їх змісту, що в свою чергу перешкоджає нормативному функціонуванню правовідносин, що виникають за участю відповідних суб'єктів у досліджуваній сфері суспільного життя. Підходити до подолання відповідних прогалин доцільно комплексно, вирішуючи не тільки нормативно-правові, а й організаційні проблеми. Нечітке регламентування професійного самоврядування нотаріусів, недостатнє дослідження зазначеної проблеми в умовах оновленого законодавства України, яке врегульовує питання професійного самоврядування нотаріусів, важливість для законотворчої та правозастосовної діяльності, свідчать про актуальність обраної теми. У зв'язку із цим дисертаційна робота Туревської Світлани Олександрівни на тему «Професійне самоврядування нотаріусів: адміністративно-правовий аспект» є актуальною та своєчасною.

Про високій рівень наукового підходу під час підготовки дисертаційного дослідження свідчить методологічна основа. В основу дисертації покладено принцип методологічного плюралізму: застосовуються як загальнонаукові методи пізнання дійсності, що ґрунтуються на діалектичному підході до об'єкта вивчення, так і спеціальні.

Так, логіко-семантичний та аналітичний методи використовувались з метою з'ясування сутності, змісту та правової природи професійного самоврядування нотаріусів в системі внутрішньо організаційних адміністративно-правових відносин інституту нотаріату (підрозділ 1.1); а також встановлення завдань, мети та принципів функціонування професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 1.2). Для того, щоб охарактеризувати правові засади функціонування професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 1.3); розкрити сутність делегованих повноважень як основи самоврядного нотаріального управління (підрозділ 1.4); а також надати характеристику публічно-правовому статусу органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 2.1) було використано метод документального аналізу. Структурно-логічний та системно-функціональний методи застосовувались з метою: узагальнення форм та методів діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 2.2); характеристики адміністративних процедур в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 2.3); опрацювання порядку і підстав оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 3.1). Щоб запропонувати напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 3.2) було використано порівняльно-правовий метод та метод прогнозування.

Дисертанткою здійснено комплексне вивчення сутності, змісту та правової природи професійного самоврядування нотаріусів в системі внутрішньо організаційних адміністративно-правових відносин в системі

інституту нотаріату. Цілком справедливо відмічено, що професійне самоврядування нотаріусів представляє собою: по-перше, гарантоване законодавством України право нотаріусів, як професійної спільноти, приймати безпосередню участь у вирішенні питань своєї цільової діяльності, представляти себе та захищати надані законодавством права, свободи та інтереси; по-друге, спеціальна, додаткова гарантія незалежності інституту нотаріату у вирішенні всіх ключових питань, пов'язаних з організацією роботи нотаріусів, захистом їх прав та інтересів через спеціальну самоврядну інституцію – Нотаріальну палату України; по-третє, форма самоорганізації, саморегуляції та самоуправління професійної спільноти нотаріусів, яка у визначеному законодавством порядку забезпечує автономне регулювання внутрішньо-організаційних відносин щодо функціонування інституту нотаріату, сприяє ефективному виконанню нотаріальної діяльності, захищає права та представляє інтереси нотаріусів та інших суб'єктів, що користуються їхніми послугами (с.40-41).

Не можна не погодитися з твердженням, яке надає дисертантка на стор. 67 дисертаційного дослідження, зокрема, відмічається, що на сьогоднішній день система правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів представлена сукупністю нормативно-правових актів різної юридичної сили, що включають Конституцію України, міжнародні нормативні документи, законодавчі акти, тощо. Ключове місце в системі відповідних нормативно-правових актів належить Рішенням Ради Нотаріальної палати України, які врегульовують всі найбільш важливі аспекти діяльності самоврядування нотаріусів. Разом із тим, такий стан речей є не зовсім вірним, а відтак, вбачається необхідним врегулювати роботу Нотаріальної палати та її комісій саме на законодавчому рівні, що забезпечить законність їх функціонування та відповідність принципу верховенства права.

Виваженням та цілком логічним є підхід авторки до аналізу делегованих повноважень, як основа самоврядного нотаріального управління. При цьому

Туревська С.О. цілком справедливо відмічає, що делегування – це передача повноважень, обов’язків або завдань від однієї особи чи органу, іншому суб’єкту з метою підвищення ефективності управління, розподілу відповідальності та оптимізації певного процесу. Тобто, делеговані повноваження – це нетипова для суб’єкта, додаткова система прав та обов’язків, які він отримує від іншого у встановленому законом порядку. Незважаючи на те, що розкрита категорія знаходить найбільшого застосування та юридичного окреслення в сфері діяльності органів місцевого самоврядування, її можна використати у інших галузях суспільно-правових відносин, наприклад, в трудовому процесі, де керівник передає частину своєї компетенції підлеглому (с.86–87).

Окремо слід підкреслити здобутки авторки під час аналізу місця адміністративної процедури в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів. Зокрема, в дисертаційному дослідженні відмічається, що на сьогоднішній день в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів реалізується ціла низка адміністративних процедур, кожна з яких тісно пов’язана між собою. Значення таких процедур полягає у тому, щоб забезпечити прозорість та законність роботи, як самих нотаріусів, так і власне органів самоврядування. А відтак, якісне законодавче врегулювання таких процедур сприяє підвищенню рівня правової визначеності в діяльності нотаріальної спільноти, а також гарантує дотримання прав, свобод та інтересів, як самих нотаріусів, так і громадян, які звертаються за нотаріальними послугами. Також ці процедури сприяють взаємодії органів професійного самоврядування з державними установами та міжнародними організаціями, що є важливим чинником для розвитку нотаріату як однієї із ключових інституцій України (с.135).

Окремо слід відмітити логічність викладення матеріалу. Так, підрозділ перший плавно переходить в другий, така логічність простежується у всьому дисертаційному дослідженні. Висновки до розділів дають чітке уявлення, яка саме проблематика розглядалась, та власне бачення авторки на означену

проблематику. Як наслідок в роботі вдало сформульовано загальні висновки до дисертаційного дослідження, в яких авторкою: розкрито сутність, зміст та правову природу професійного самоврядування нотаріусів в системі внутрішньо організаційних адміністративно-правових відносин в системі інституту нотаріату; узагальнено завдання, мету та принципи функціонування професійного самоврядування нотаріусів; охарактеризовано правові засади функціонування професійного самоврядування нотаріусів; розкрито сутність делегованих повноважень як основи самоврядного нотаріального управління; надано характеристику публічно-правовому статусу органів професійного самоврядування нотаріусів; виокремлено форми та методи діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів; окреслено адміністративні процедури в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів; розкрито порядок і підстави оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів; запропоновано напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів (с. 170–178).

Разом з тим дисертація не позбавлена певних недоліків, а саме:

1. У підрозділі 1.1 дисертаційного дослідження, авторкою досить поверхнево розкрито правову природу професійного самоврядування нотаріусів в системі внутрішньо організаційних адміністративно-правових відносин в системі інституту нотаріату. Вбачається, що означеному питанню варто було присвятити більше увагу, проаналізувавши співвідношення норм різної галузевої належності у досліджуваній сфері.

2. В дисертаційному дослідженні авторкою слушно наголошено, що «окрім принципів, визначених у статті 16 Закону України «Про нотаріат», їх перелік слід розширити наступними засадами: верховенства права; принцип делегованості повноважень; принцип стабільного розвитку; принцип запобігання корупції» Однак робота мала б більше практичне значення, якщо б здобувачка у додатках запропонувала відповідний Проект Закону.

3. Нажаль, на сторінках дисертації немає відповіді на питання про те, чому, на думку дисертантки, делеговані повноваження є основою самоврядного нотаріального управління, незважаючи на тему, що цьому питанню присвячено цілий підрозділ.

4. Можливо дисертантці слід було б в роботі виокремити окремий підрозділ, в якому було розглянуто шляхи вдосконалення адміністративно-правового статусу Нотаріальної палати України.

Наведені зауваження, які значною мірою носять характер побажань, суттєво не впливають на загальний позитивний висновок щодо якості проведеного дослідження.

Можна констатувати, що мета і завдання дослідження в повній мірі досягнуті. Для цього авторкою доцільно використана широка джерельна та методологічна база. Огляд літератури за темою демонструє ґрунтовне ознайомлення дисертантки зі спеціальною літературою, її вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, визначати головне у сучасному стані вивчення теми.

В цілому дисертація Туревської Світлани Олександрівни «Професійне самоврядування нотаріусів: адміністративно-правовий аспект» є завершеною науковою працею, що характеризується єдністю змісту і логікою викладу, та свідчить про її особистий внесок в розвиток науки адміністративного права. Актуальність тематики, оптимальне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, застосування системного аналізу, логічно вивірене та чітке викладення матеріалу, переконлива аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчить про значний науковий рівень проведеного дослідження.

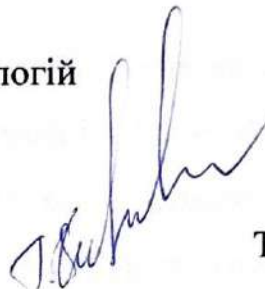
Дисертація оформлена відповідно до Порядку присудження наукових ступенів. Ознак порушень академічної доброчесності в роботі не виявлено.

Викладене дозволяє зробити висновок: дисертація за темою дослідження «Професійне самоврядування нотаріусів: адміністративно-правовий аспект» є завершеною науковою працею, відповідає вимогам, що

ставляться до написання кандидатських дисертацій, а її авторка – Туревська С.О. – заслуговує на присудження наукового ступеню кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

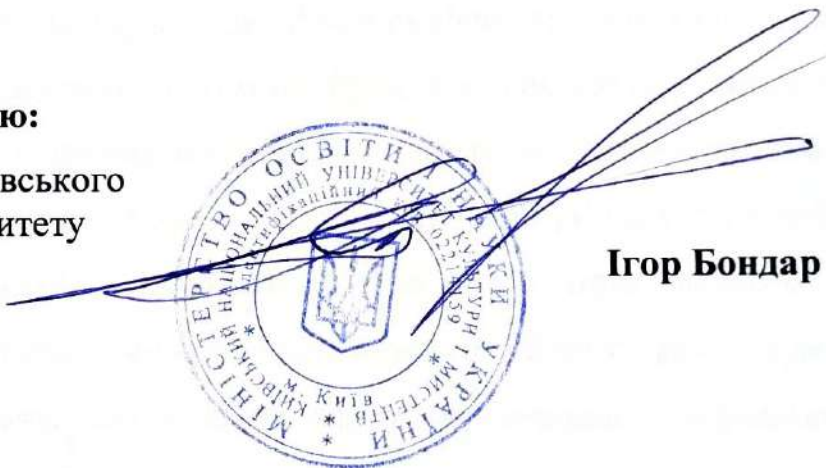
професор кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв,
доктор наук з державного управління,
кандидат юридичних наук, професор

Тетяна БИРКОВИЧ

Підпис засвідчую:

перший проректор Київського
національного університету
культури і мистецтв

Ігор Бондар